A°. 1829. N°. 38.

ARNHEMSCHE COURANT.

Zaturdag den 28 Maart.

PETERSBURG, den 14den Maart.

De opperbevelhebber der 2de armee, de generaal graaf *Diebitsch*, heeft berigt gezonden van onderscheidene verkenningen, welke met goed gevolg uit Pravadi in de vijandelijke armee zijn gedaan. De generaal-majoor *Kuprianoff*, die den 7den Februarij met 3 bataljons, 1 kanon en 100 kozakken Pravadi verliet, nam het dorp Assalbeli in bezit, verjoeg de Turken aldaar en nam hun 200 stuks hoornvee af; op zijnen terugtogt liet hij eenen vijandelijken troep, die hem vervolgde, aanvallen, en dreef hem op de vlugt. Het verlies der Turken aan gesneuvelden en gekwetsten was aanzienlijk; van onzen kant werden 3 man gedood en 2 gekwetst. Den 12den Februarij zette de generaal-majoor *Kuprianoff* zijne verkenningen in de rigting van het dorp Markoftscha voort, om het van de vijandelijke afdeeling, welke zich aldaar bevond, te zuiveren. De Turken, die zijnen hevigen aanval niet wederstaan konden, werden uiteengejaagd, terwijl zij geschut en paarden achterlieten. Ofschoon de donkerheid van den nacht hunne vlugt bevorderde, verloren zij nogtans meer dan 20 man aan dooden; onder de krijgsgevangenen bevindt zich de aanvoerder der afdeeling, de ajan-pacha, *Chadscha-Mechmet*. Wij verloren geen man. Te Markoftscha vond men eenen aanzienlijken voorraad beschuit en gerst.

Volgens berigt van den generaal *Dauvraij*, hebben de Turken, ten getale van 3000 man ruiterij en voetvolk, eenen uitval uit de vesting Giurgewo gedaan; daar zij echter onderscheidene regementen kozakken ontmoeteden, keerden zij deels naar Giurgewo, deels over het ijs naar Rustschuck terug. Den 19den Februarij vernieuwden zij met eene versterkte magt hunne pogingen, doch met een even slecht gevolg, en zagen zich na een kort gevecht genoodzaakt om weder naar de vesting terug te keeren, zonder dat zij ons het minste verlies toegebragt hadden.

De generaal graaf *Langeron* berigt, dat hij te Turno, behalve de reeds vermelde 44 kanonnen, nog 7 stuks geschut gevonden heeft. De ingezetenen en het garnisoen van Nikopolis, verschrikt door de snelle, onder hunne oogen bewerkstelligde overgave der vesting Kale en Turno, en uit vrees van onze krijgslieden voor hunne muren te zien, vlugten naar het binnenste van Bulgarie, in veerwil van alle strenge toezigt en straffen, waardoor *Tschapan-Oglu* hen in de vesting zoekt te houden.

REGENSBURG, den 19den Maart.

Volgens officiele opgaven, had Beijeren in het jaar 1825—1826 eene bevolking van 4,037,017 ingezetenen, waaronder 2,880,383 katholijken, 1,094,633 luterschen en hervormden, 57,573 joden en 4427 andere geloofsgenooten. Tot den militairen stand behoorden 45,227 personen.

PARYS, den 23sten Maart.

Het Fransche gouvernement heeft onlangs aan den Beij van Tunis de gewone geschenken gezonden. De voorwerpen, waaruit dezelve bestonden, behaagden den Beij zoo zeer, dat hij den Franschen consul-generaal, den heer *de Lesseps*, daarover zijne hoogste tevredenheid betuigde, niet alleen, maar ook zijn voornemen te kennen gaf, om hem een tegen-geschenk te geven, beantwoordende aan de genegenheid, welke hij den consul en de Fransche regering toedroeg. De consul zeide, dat hij volgens zijne instructien geene geschenken mogt aannemen; doch de Beij bleef aanhouden. Welnu! hernam ten laatste de heer *de Lesseps*, als het dan uw onherroepelijk besluit is, schenk mij dan de vrijheid der Grieken, die in uwen staat gevangen zijn. 's Anderen daags bevonden zich die ongelukkigen op vrije voeten.

— De *Constitutionnel* deelt berigten uit Rome mede, volgens welke de Oostenrijksche minister alle mogelijke pogingen aanwendt om eenen kardinaal tot paus te doen verkiezen, die de Jezuiten aangenaam is. De Fransche gezant daarentegen ijvert voor de benoeming van eenen kardinaal, van wien men verwachten mag, dat hij de verdraagzaamheid zal voorstaan.

Men denkt, dat de nieuwe Paus den 14den of 15den dezer zal verkozen zijn.

— In eenen brief uit Lissabon van den 10den dezer wordt het volgende gemeld: « De weduwe van den generaal *Moreira*, die dezer dagen is opgehangen, heeft, bij het vernemen dezer strafoefening, zich zelve door vergif om het leven gebragt. Een zijner zonen heeft zich den hals afgesneden. Daags na de executie, is don *Miguel* de Taag opgevaren en heeft bij de geregtsplaats stil gehouden, om zich te verlustigen in de beschouwing der bloedige hoofden, welke op pieken waren opgestoken. — Naar Oporto is ook weder bevel gezonden, om elf van zes en twintig voorname gevangenen ter dood te brengen. Onder dezelven bevindt zich een staatsraad, die door don *Pedro* benoemd is geworden.

BRUSSEL, den 25sten Maart.

Het Londensche dagblad de *Sun* van den 21sten dezer meldt het volgende: Heden morgen vroeg heeft er te Battercasfields tusschen den hertog *van Wellington* en den graaf van *Winchelsea* een tweegevecht plaats gehad. Men zegt, dat zulks is gebeurd ten gevolge van eenen brief, dien de graaf gisteren avond aan den hertog over de katholijke zaak geschreven had. Sir *H. Hardinge* was de seconde van den hertog, en lord *Falmouth* die van den graaf. De laatste heeft het schot niet beantwoord, maar in de lucht geschoten. Heden morgen om zes uur is de hertog *van Wellington* te paard de kazerne der kavallerie voorbij gereden, en om acht uur is hij in zijn hôtel teruggekeerd.»

Andere Londensche dagbladen melden daaromtrent de volgende bijzonderheden: — De graaf van *Winchelsea* had in den *Standard* eenen brief doen plaatsen, waarbij hij te kennen gaf, dat hij niet meer voor het *King's College* te Londen wilde bijdragen; met berigt, dat hij op voorbeeld van den hertog *van Wellington* ingeteekend had, doch thans van oordeel was, dat de hertog dit alleen gedaan had, om het publiek ten aanzien zijner bedoelingen omtrent de katholijken te blinddoeken. — Toen de hertog *van Wellington* van dezen brief kennis kreeg, vroeg hij den graaf om nadere verklaring, terwijl hij hem deed opmerken, dat het hem zeker vrijstond het gemelde collegie niet meer te ondersteunen; maar dat hij daarom niet moest zeggen, dat de hertog uit lage of misdadige oogmerken ingeteekend had. De graaf *Winchelsea* gaf de verzochte nadere verklaring niet; en daarop is het tweegevecht gevolgd. De hertog *van Wellington* schoot het eerst, zonder te treffen. Daarop heeft de graaf zijn pistool in lucht afgeschoten; zijn getuige is tusschen beide gekomen, en hij heeft eene verklaring geteekend, dat het hem leed doet, ligtvaardig het gevoelen te hebben geuit, waarover de hertog zich heeft beklaagd. Deze verklaring zal ook in den Standard geplaatst worden.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

De voorzitter van de Tweede Kamer aan dezelve kennis gegeven hebbende dat de instelling van de jurij onmiddelijk een voorwerp harer beraadslagingen zoude uitmaken, heeft vermeend aan de geëerde leden de vragen te moeten opgeven, welke aan het comité-generaal zullen onderworpen worden. Het is hem noodzakelijk voorgekomen om ze tot een klein aantal te bepalen, des te meer daar het erkend is dat slechts de grondslagen van eenig aan te nemen stelsel, de beginsels, in een comité-generaal kunnen en behooren vastgesteld te worden. Indien uit de oplossing der gestelde vragen andere ontstaan mogten, omtrent welke dezelfde loop zou verlangd worden, zal de Kamer dieaangaande geraadpleegd worden en beslissen. In de gegeven omstandigheden en na rijpe overweging heeft de voorzitter geoordeeld, ter voldoening aan de geuite wenschen, de volgende vragen te moeten voorstellen:

1°. Zal de jurij aangenomen worden in criminele zaken, voor de provinciale hoven en andere criminele regtbanken?

NB. Deze vraag schijnt in verband te moeten beschouwd worden met art. 183 der grondwet.

In geval van een ontkennend antwoord op de vorige vraag,

2°. Zal de jurij aangenomen worden in criminele zaken, wegens misdaden der drukpers en staatkundige misdaden?

Ingeval van een toestemmend antwoord op de beide vorige vragen,

3°. Zal de jurij van beschuldiging, onderscheiden van de jurij van beslissing, worden aangenomen?

'sGRAVENHAGE, den 24sten Maart.

De Couranten en brieven van Batavia, van den 22sten November, behelzen de gewigtige tijding, dat de beruchte opperpriester *Kiay Modjo*, na pogingen te hebben aangewend, om, door listige onderhandelingen, den luitenant-gouverneur-generaal op te houden en te verschalken, in den nacht tusschen den 10den en 11den der genoemde maand, met 500 der zijnen, door de derde mobile colonne, onder bevel van den luitenant-kolonel *le Bron de Vexela*, is gevangen genomen. Op bevel van den luitenant-gouverneur-generaal is deze opperpriester met eenige zijner voornaamste aanhangers vervolgens naar Samarang, en verder naar Batavia opgezonden.

Het gerucht, hetwelk dezer dagen hier te lande geloopen heeft, dat

Dipo Negoro, het opperhoofd der opstandelingen, zelfs zou gevangen zijn, is valsch, en berust alleen op een verhaal, voorkomende in zekeren brief, door eenen militair reeds den 20sten September des vorigen jaars geschreven.

De Sultan van Mattam, op het eiland Bornéo, is, wegens het schenden der bestaande overeenkomsten, door het Nederlandsche gouvernement onttroond.

Mengelwerk.

IETS OVER DE JURY.

(Medegedeeld.)

Nadat in de grondwet de instelling der gezworenen niet eens genoemd wordt, maar integendeel bij art. 183 *het beleid der criminele justitie bij uitsluiting aan de provinciale hoven en de regtbanken, welker oprigting daartoe zal noodig worden bevonden, wordt toevertrouwd;* nadat bij art. 78 der wet *op de zamenstelling der regterlijke magt, van den 20sten April 1827*, is bepaald, *dat* de provinciale hoven in criminele zaken niet anders kunnen vonnissen, dan ten getalle van acht regters en dat geene veroordeeling kan worden uitgesproken, dan met ten minsten vijf tegen drie stemmen, moet het in de daad verwondering baren, dat over de al of niet invoering der jurij in ons vaderland, alnog in de Staten Generaal zal worden beraadslaagd.

Schrijver dezes wil geenszins onderzoeken of men niet te veel toegeeft aan het geschreeuw der menigte, die men zeker nimmer zal kunnen voldoen, hij wil ook niet al de beweeggronden opsommen, die voor en tegen de instelling der gezworenen kunnen worden aangevoerd, hij wil slechts éene opmerking mededeelen, die uit eene vergelijking van het Fransche charter met onze grondwet voortvloeijende in dezen van gewigt schijnt te wezen.

Velen verlangen de instelling der gezworenen terug, omdat in staatsmisdaden of misdrijven door middel der drukpers begaan, de regering soms eenigen invloed op de leden der regterlijke magt zoude kunnen uitoefenen en de regters alzoo niet zoo onpartijdig zouden zijn, als men dit van gezworenen kan verwachten.

Volgens het Fransche charter verdient die grond wel eenige overweging, omdat bij art. 57 aan den Koning het regt is toegekend, om alle regterlijke ambtenaren te benoemen, omdat men alzoo zou kunnen vooronderstellen, dat een lid van eene regtbank zich bij de regering behagelijk zoude willen maken, om op die wijze tot raadsheer in een hoog geregtshof benoemd te worden, en een raadsheer weder zich in zijne oordeelvelling zoude kunnen doen leiden door de hoop om in het hof van cassatie zitting te verkrijgen, omdat al de leden der regterlijke magt eindelijk zouden kunnen vreezen, met eene dikwerf volledig met ontzetting gelijkstaande verplaatsing gestraft te worden.

Geheel anders is het volgens onze grondwet, de leden van den hoogen raad en de provinciale geregtshoven, die alleen over criminele zaken kunnen regtspreken, worden niet onmiddelijk door den Koning, maar volgens art. 176 en 182 uit eene door de Staten-Generaal of provinciale Staten gemaakte nominatie gekozen; — de regering kan dus in dit rijk aan geenen regter eenige bevordering beloven; die bevordering hangt grootendeels af van menschen die middelijk of onmiddelijk door het volk zelve worden gekozen. — Zie hier dus een voorregt, hetwelk de Fransche onderdanen missen, en hetwelk te dierbaarder is, omdat de natie zich juist hierdoor onafhankelijke regters kan bezorgen; gewis levert deze bepaling onzer grondwet meer waarborgen op, dat de regering geenen verderfelijken invloed op de oordeelvellingen der regters zal uitoefenen, dan wel de instelling der gezworenen, in welker keuze de administrative magt steeds inzage moet hebben.

Men verlangt de jurij in staatsmisdaden en misdrijven door de drukpers begaan, men beroept zich op het naburig *Frankrijk;* dan men verliest uit het oog, dat ook deze misdrijven in dat rijk niet aan de beoordeeling van gezworenen worden onderworpen: dat de misdaden van hoogverraad en aanslag tegen de zekerheid van den staat, volgens art. 33 van het charter, moeten vervolgd worden voor de Kamer der *Pairs* die weder door den *Franschen* Koning benoemd en naar willekeur kunnen worden vermeerderd; dat de misdrijven, door middel der drukpers begaan, voor de corectionele regtbanken, en in appèl door de hoven worden gebragt; men verliest eindelijk uit het oog, dat bij art. 63 van het charter is toegestaan, om in buitengewone gevallen *prevotale* hoven daar te stellen, die uit burgers en militairen bestaande, zonder gezworenen, zonder inachtneming van al die formaliteiten, welke zoo zeer voor de verdediging van eenen aangeklaagde noodzakelijk zijn, de gestrengste straffen kunnen uitspreken, en onmiddelijk doen uitvoeren.

Men handelt in de daad verkeerd, wanneer men onvoorwaardelijk de Fransche instellingen aanprijst, daar gewis onze grondwet veel liberaler is, dan het Fransche charter; het is bijna met de instelling der gezworenen gelegen als met de *ministeriele verantwoordelijkheid*, dezelve is stellig bij art. 13 van het charter opgenomen, doch bij het daaropvolgende 56 art. beperkt tot de misdaden van *hoogverraad* en *concussie;* bij onze grondwet daarentegen wordt van geene ministeriele verantwoordelijkheid uitdrukkelijk gewag gemaakt, doch kunnen, volgens art. 177, de *ministers* wegens alle misdaden, zonder onderscheid, in regten worden achtervolgd. — Mogt men dan steeds bij de opmerking van heilzame verordeningen in naburige rijken, nimmer de voordeelen uit het oog verliezen, welke de Nederlander geniet, dan zal dit steeds tot dankbaarheid leiden voor eene regering, die alles aanwendt om ons werkelijk gelukkig te maken.

HET CONCLAVE.

Zeer velen onzer landgenooten hebben slechts eene zeer oppervlakkige en onvolkomene kennis van den oorsprong en de inwendige zamenstelling van het conclave. Wij zullen daarom niet zonder nut de volgende aanmerkingen daaromtrent mededeelen.

Toen paus CLEMENTIUS IV in 1268 overleden was, duurden de beraadslagingen, nopens het benoemen zijns opvolgers tot over de twee jaren, en wel te *Viterbe*, waar de paus gestorven was. De kardinalen verveelden zich doodelijk in dat stadje en besloten eindelijk onverrigter zake huiswaarts te keeren. De inwoners echter sloten hen in hun paleis op, en verklaarden dat zij niet op vrije voeten gesteld zouden worden, voor dat er een nieuwe paus benoemd zoude zijn. Twee dagen daarna kreeg deze benoeming haar beslag. Dit toevallige middel ter bespoediging werd voortaan tot regel aangenomen; met dit onderscheid, dat in het hedendaagsche conclave de dikte der muren de verstandhouding naar buiten niet geheel beletten kan. Geforceerde kapoenen en dubbelde pastetjen hebben meermalen als courriers en estafettes gediend.

Zoodra de paus overleden is, maakt men in het paleis van het vatikaan eene menigte kleine vertrekjes gereed, cellen genaamd, naar gelang van het getal der leden van het heilige collegie. Deze planken cellen zijn zeer eenvoudig met groene of paarsche sergie behangen, de vensters zijn digt gemetseld, met uitzondering van eene enkele glasruit, die een karig licht over het eerwaardig hoofd des kardinaals verspreidt. Terstond na den dood van den paus behoort de souvereiniteit aan het conclave. De uitvoerende magt is aan den kardinaal kamerling opgedragen.

Gedurende het tusschen-bestuur eischt de heilige vergadering, dat men haar meer eerbied betoone dan aan den paus zelven. Zij beweert, om dit te staven, dat zij uit alle natiën des christendoms bestaande, in zich de gansche hierarchie der kerk vereenigt. Deze aanmatiging is zeer ongegrond, want het kardinaalschap is, in den eigenlijken zin, niet eenmaal eene kerkelijke waardigheid. Van aanvankelijke eenvoudige priesters van *Rome*, zijn de kardinalen trapsgewijze tot raadsheeren van den heiligen stoel verheven geworden, en slechts veel later hebben zij het regt bekomen om de pausen te verkiezen. Hoe kunnen zij dan beweren, dat hun gezag dat van het opperhoofd der kerk te boven gaat?

Negen dagen duren, onder bestendig klokkengelui, de lijkdiensten voor den overledenen paus. De tiende dag is wettig bepaald voor de opening van het conclave; het gebeurt echter zelden, dat de vergadering werkelijk op den tienden dag geopend wordt. Men wendt voor dat de toebereidselen nog niet voltooid zijn; doch de eigenlijke reden is, dat de afwezige kardinalen meer tijds noodig hebben, om zich met hunne collegas te *Rome* te vereenigen. Het uitstel bedraagt gewoonlijk drie of vier dagen. Paus LEO XII, bij voorbeeld, op den 10den der maand overleden zijnde, werd het conclave den 23sten of 24sten geopend.

In de eerste zittingen worden, bij stilzwijgende overeenkomst, geene andere dan onbelangrijke zaken behandeld, en de vergaderingen worden dan slechts *pro forma* gehouden. Zij beginnen eerst belangrijk te worden, na de aankomst der Fransche, Oostenrijksche, Spaansche, Poolsche en andere vreemde kardinalen. Tot zoo verre schuift men, om ons eens zoo triviaal uitte drukken, de zaak op de lange bank, of liever men ziet het spel toe, om daarna partij te kiezen.

Deze vertraging is echter geene loutere beleefdheid; *Frankrijk*, *Oostenrijk* en *Spanje* hebben een privilegie van zeer veel gewigt, en waarover de andere mogendheden niet weinig jaloersch zijn, te weten *het regt van exclusie*. Zij kunnen namelijk een volstrekt *veto* inbrengen tegen eenen benoemden paus, wanneer zij dien ongeschikt voor deze hooge waardigheid, of liever gevaarlijk voor hunne staatkunde achten. Wanneer deze mogendheden derhalve geene vertegenwoordigers te *Rome* hebben, kunnen de conclavisten den eventueel tot exclusie bestemden kardinaal niet officieel kennen, en de inlandsche kardinalen zouden alsdan ook nog niet aangekomen zijn om, elk voor zich zelven, voordeel met deze exclusie te doen. Het spreekt dan van zelf det er getemporiseerd moet worden. Veertien of vijftien dagen tijds zijn niet toereikend om de gewoonlijke formaliteiten in acht te nemen; grijsaards van zeventig en tachtig jaren reizen ook zoo vlug niet als kabinets-couriers, en er verloopt dus meer dan eene maand eer de heilige vergadering iets van belang uitvoert.

Het regt van exclusie is de groote spil, waarop aanvankelijk alle de diplomatische handelingen draaijen. Elke mogendheid beschouwt en polst de andere, alvorens van haar privilegie gebruik te maken. Men brengt dezen of genen kardinaal op het tapijt, om hem te laten excluderen, ofschoon men wel weet dat hij niet verkozen zal worden, doet men behendig den schijn ontstaan dat hem de benoeming zal te beurt vallen. Dit is eene valsche attaque, om den waren aanval bedekt te houden. Laat men zich misleiden, en spreekt men het *Veto* uit, dan is het gedaan, en het privilegie vervalt, want het kan *slechts eenmaal* voor elk conclave worden uitgeoefend. Dit is echter slechts eene van de duizend listen, welke bij de deliberatiën en stemmingen der leden van het heilig collegie gebezigd worden, en welke slechts even aan te duiden mij verre buiten het bestek dezer Courant zoude doen uitweiden.

O.

NYKERK, den 24sten Maart 1829.

Met zeer veel bevreemding zagen wij uit de Arnhemsche Courant van den 14den dezer, dat, volgens den beruchten *Catholique*, ook Nykerk haar

contingent tot de coalitie van klagers over bezwaren die niet bestaan, geleverd heeft, daar een 64tal ingezetenen, zoo het heet, eene petitie tegen het zoogenaamde monopolie van het onderwijs en ter verkrijging van vrijheid der drukpers geteekend hebben.

Hadden de petitie-teekenaars, bij voorbeeld, over de belasting *op den sterken drank*, of zoo iets, gedoleerd, dan had zulks minder verwondering gebaard, wijl zij daarbij toch een meerder of minder persoonlijk belang hebben; maar nu deze eenvoudige en goede menschen zich met eene zaak inlaten, waarvan zij zoo weinig verstaan, kan zulk eene handelwijze ons niet dan onverklaarbaar voorkomen; te meer daar wij hier geen quasi gegriefden of bezwaarden kennen, welke uit zich zelven eenig grief of bezwaar gevoeld zouden hebben.

Het mag alzoo tot bijdrage van de beoordeeling der waarde van zulke petitien, en tot verschooning van onze onnozele, dat is onschuldige, ingezetenen strekken, dat gemelde petitie uit *Nijkerk* nimmer zoude zijn opgekomen, indien niet een, voor zekere partij gedienstige jonge heer, uit eene naburige stad (wiens beroep het anders niet medebrengt met *zulke* decoctums bij den weg te loopen,) een zeer bedekte rondgang bij sommigen, waar hij dacht geene weigering te zullen ontmoeten, ondernomen had. Daarbij is het opmerkelijk, dat van de onderteekenaren er nog zijn, die zich het werk schijnen te schamen, en ontkennen geteekend te hebben; zoo dat men met het geheele personeel niet is kunnen bekend worden; hetgeen te meer te bejammeren is, daar wij nu nog maar van één 17jarigen onderteekenaar weten, misschien zijn er meer zulken onder.

In allen geval, wanneer men eens een tegenovergesteld verzoekschrift als dat van de petitie-teekenaars wilde doen, zoude hetzelve welligt door alles, wat buiten de 64 adressanten, in *Nijkerk* schrijven kan, onderteekend worden, doch de groote meerderheid zal ook wel het nut van zoodanig instrument betwijfelen, de blijde overtuiging met zich omdragende, dat aan het dierbaar Hoofd van Nederlands gelukkigen staat de zorg voor de teederste belangen der burgers, gerust kan worden toevertrouwd; — den Vorst, die te verheven is boven de machinatien van sommigen, dan dat wij ook voor onze goede vierenzestig zouden noodig hebben te smeeken: « *Sire! vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen!* »

Een vriend van vrijheid maar
ook van orde.

AAN DEN COURRIER DES PAYS-BAS.

In een zijner laatste nommers zegt de *Courrier:*

« *Il n'y a, dit la* Gazette d'Arnhem, *point de nation sans imbecilles, comme il n'y a pas de troupeau sans brebis galeuses. Or,*
« *suivant elle, les imbecilles et les galeux sont les petitionnaires.*
« *Quel esprit! quel gout! Quelle urbanité!* »

Dat de Arnhemsche Courant *esprit*, *gout* en *urbanité* van den *Courrier* moet leeren, is duidelijk uit het volgende, dat hij vóór eenige dagen onder anderen schreef:

« *Que nous apprennent en effet les derniers débats de la seconde*
« *chambre des états-généraux? De terribles et affligeantes vérités,*
« *qu'il y a chez nous deux latitudes, deux siècles, deux peuples dif-*
« *férens: un Nord et un Midi, un peuple tout moderne par ses hau-*
« *tes lumières, son langage européen, son beau sol et ses brillans*
« *souvenirs, et un autre tout opposé par sa rudesse, sa morgue,*
« *son esprit mercantil et ses marais.* »

Maar de *Courrier* vergunne ons toch, te vragen, of het tot den *bon gout* behoort, iets dat men leest anders over te brengen dan het gedrukt staat. Wat de *Courrier* aanhaalt is zoo eenigzins te vinden in eenen brief uit Sneek, aan de Arnhemsche Courant geschreven. Moest dit naar den *bon gout* verzwegen, en maar gezegd worden: *La Gazette d'Arnhem dit?*

Overigens gelieve de *Courrier* tot verschooning van den man uit Sneek aan te nemen, dat hij de petitien beoordeelde naar hetgeen hij er daar van gezien en gehoord. In geene andere oorden van ons moerassen heeft men er het zelfde van gezien en gehoord. Van daar die verkeerde denkbeelden. De *Catholique* van Gent heeft de *hautes lumières* te Sneek en op eenige andere punten van ons barre Noorden geplant; er hebben eenige weinigen om heen gevlogen, die men voor onnozelen houdt; de *hautes lumières* zijn uitgebluscht, en men is in zijne *rudesse* en *morgue* gebleven. Ziedaar de geheele zaak.

NOG IETS VAN DEN HEER *CH. DUPIN.*

Zie bijdragen, Arnh. Cour. Donderdag 26 Febr.

Mijne Heeren! Het volksonderwijs behoort niet alleen aan de constitutionele regeringen, het is even zoo voordeelig voor die landen, alwaar de souverein de willekeurigste magt heeft. Ik wil u hiervan een groot en geheel nieuw voorbeeld aanvoeren. — Gij weet, dat de Koning van *Denemarken* met eenparige toestemming der hoogere en lagere volksklassen, willekeurig Koning is in zijn rijk. Welnu! de Koning van *Denemarken* bekleedt eenen der eerste rangen onder de Vorsten, die het wederkeerig onderwijs in hunne staten voorstaan en bevorderen. In 1824 telde *Denemarken* nog maar 244 scholen van wederkeerig onderwijs, en met het begin van 1826 waren er reeds 1744. Indien het tegenwoordig bestuur met denzelfden ijver en goeden wil het verbeterd onderwijs had voorgestaan, als de Koning van *Denemarken*, dan zoude *Frankrijk* thans 35,816 scholen hebben, en dit zoude er nog 3000 minder zijn dan het getal der gemeenten.

Helaas! wel verre van deze aanzienlijke vermeerdering te kunnen aanwijzen, vinden wij als een gevolg der verkeerde stappen van het bestuur, niet dan eene vermindering, wat zeg ik, een volstrekt verlies van 742 scholen.

W.

AMSTERDAM, den 21sten Maart.

De beroemde Engelsche tooneelkunstenares miss. SMITHSON, wier komst het tooneelminnend publiek reeds eenigen tijd met verlangen te gemoet zag, heeft bij de aangekondigde en door haar alleen opgeluisterde representaties van Vrijdag den 13den, Dingsdag den 17den en gisteren den 20sten de hoog gespannen verwachting geenszins teleur gesteld. Een talrijk en zeer aanzienlijk publiek juichte hare schoone talenten in de rollen van JANE SHORE, van BELVIDERA *in Venice preserved* en van JULIA in SHAKSPEAR's beroemd treurspel ROMEA en JULIA, met geestdrift toe. Een schoon en bevallig uiterlijk, eene treffende en, overeenkomstig het door haar voorgestelde karakter, sprekende mimiek, een natuurlijke toon van declameren en een allezins doelmatig en naar de regelen der kunst gewijzigd gebaardenspel, zijn de hoedanigheden die zich in deze Engelsche kunstenares vereenigen. Zij bezit individuele verdiensten, die slechts weinigen met haar deelen; verdiensten, die den Nederlandschen tooneelminnaar en kenner te eer in het oog vallen, bij de herinnering der nooit geëvenaarde talenten der eenige en onvergetelijke WATTIER, die ons geleerd heeft, wat echte kunst is en vermag. Het lijdt geen twijfel, dat miss. SMITHSON, op eene harer waardige wijze gesecondeerd, nog oneindig meer zou kunnen uitblinken. Van daar dan ook, dat hare JULIA, dat effect niet heeft mogen te weeg brengen als hare JANE SHORE, omdat het gebrekkige harer secondes, met uitzondering van den heer DALE, bij de laatste voorstelling te zigtbaar werd. — Wij zien met verlangen de EULALIA in menschenhaat en berouw te gemoet.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 27sten Maart 1793 begon men met het beleg van *Geertruidenberg* eenen aanvang te maken, welke stad in het laatst der maand April aan den Prins bij verdrag overging, in het gezigt des vijandelijken heers, onder den graaf van MANSVELD, die haar niet kon ontzetten.

Den 27sten dito 1713 werd de vrede tusschen *Spanje* en *Groot-Brittanje* geteekend.

Den 28sten dito 1075 stierf WILLEM, een en twintigste bisschop van *Utrecht.*

Den 28sten dito 1285 overleed MARTINUS IV, honderd negen en tachtigste paus.

Den 28sten dito 1795 stond STANISLAUS, Koning van *Polen*, *Courland* en *Semingalle* aan *Rusland* af.

ARNHEM, den 27sten Maart.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den 26 Maart	1 El	7 Palm	0 Duim;	gewassen	0 D.,	gevallen	10 D
Den 27 dito	1 El	7 Palm	0 Duim;	gewassen	0 D.,	gevallen	0 D

tem tot en met den afweg naar *het Katerveer*, daaronder begrepen het jaarlijks leveren op dien dijk van de noodige GEZIFTE GRIEND, zoo mede het ONDERHOUD van den *Gapenschen Weg*, van af den *Waardweg* tot aan den *Oosterschen dijk*.

2°. Het LEVEREN en PLAATSEN van een' nieuwen TOLBOOM, met zijne SCHERINGEN en LANTAARN-PAAL, op voornoemden dijk.

Alles ingevolge Conditien en Voorwaarden, ten Raadhuize te *Hattem*, voor een ieder ter visie liggende.

De Agent voornoemd,
J. VAN LAMSWEERDE.

AANBESTEDING.

Den Heere *J. D. GRAVE VAN RECHTEREN*, zal, op Woensdag den 22sten April 1829, des middags ten twaalf ure, in het Logement de *Keizers Kroon*, op het *Loo*, door den Bouwmeester *H. LYZEN* in het openbaar doen aanbesteden.

Het BOUWEN van een HEERENHUIS, KOETSHUIS en STALLING, met de daartoe benoodigde LEVERANTIEN.

Waarvan de Voorwaarden en Bestekken, op welke voorschrevene Aanbesteding zal geschieden, ter lezing liggen zal, boven en behalven in de *Keizers Kroon* op het *Loo*.

In het Logement het *Zwijnshoofd*, te *Arnhem*.
Bij *CRYNE*, te *Lent*.
Bij *WEENINK*, in de *Hollandsche Tuin*, te *Zutphen*.
Bij *BEKKING*, in den *Moriaan*, te *Deventer*.
Bij *D. W. DIEPENHEIM*, te *Zwolle*.
Bij *GROENEVELD*, in de *Zwaan*, te *Amersfoort*.

En bij den voornoemden Bouwmeester *LYZEN*, op het *Loo*, bij wien al mede de verlangde inligtingen te bekomen zijn, en de nodige aanwijzingen gedaan worden.

---

† † † § § † De VERLOTING van het ADELYK LANDGOED *DE MATHENA*, gelegen te *Zevenaar*, om redenen geen voortgang zullende hebben, worden de HOUDERS van LOTEN, krachtens Besluit van Z. M. den Koning der Nederlanden, alnog verzocht, dezelve tegen restitutie van het door hun betaalde vóór of uiterlijk op den eersten April dezes jaars, ten Kantore van den Advokaat en Notaris Mr. *VAN HUGENPOTH*, binnen *Arnhem*, uit te wisselen, zullende na dien tijd geene restitutien meer gedaan worden.

---

† § † § † Te *Vorden*, ten huize van *THEODORUS MEIJER*, zal op Woensdag den 8sten April 1829, bij inzate geveild, en op Woensdag den 22sten April, naar genoegen geldende, finaal verkocht worden:

Het BUITENGOED *de Hakkerij*, gelegen onder *Vorden*, een uur gaans van de Stad *Zutphen*, aan den Straatweg van *Zutphen* over *Vorden*.

Bestaande in een HEERENHUIS, eene annexe BOERENWONING, eene PAARDENSTAL met eene KEUKEN, een SCHUUR, HOF, BOUW- en WEIDELAND, een BOSCH met OPGAANDE BOOMEN en WANDELINGEN, een AKKERMAALSBOSCH, benevens een KAMP en WEIDE, *het Hondegoor*.

De Veilingen zullen geschieden in perceelen en in massa; ook de Opgaande Boomen zullen afzonderlijk voorgebragt worden, zoo als bij de Verkoopsvoorwaarden zal opgegeven worden, die eenige dagen voor de eerste veiling, ten Kantore van den Notaris *GALLÉE*, te *Vorden*, gezien kunnen worden.

---

† † § † † Op Woensdag den 1sten April 1829, des voormiddags ten tien ure, zal men, ten huize van de Heer *H. VAN RYSEWYK*, in de Bakkerstraat te *Arnhem*, publiek, voor contant geld, verkoopen: eene aanzienlijke partij ELLEWAREN, voorts allerhande HUISRAAD. De Goederen zijn daags te voren, van des morgens tien tot des namiddags drie uren voor een ieder te zien.

---

† † † † † BELANGRYK BERIGT.

De ESCHDOORNEN met ESSCHENBLAD (*Acer Negunda*), welker spoedige wasdom en deugdzaamheid ten vollen bewezen zijn, zoo door SLAGHOUT als OPGAANDE BOOMEN, zijn thans tegen *f* 1.25 de 100 stuks, mits 1000 te gelijk nemende, franko *Utrecht* (per 100 slechts of grooter soort tot hoogere prijzen), te bekomen bij *H. BERAIL*, op den Huize *Ruwenberg*, te *St. Michiels-Gestel*, Provincie *Noord-Braband*.

---

† § † § § TE HUUR, om dadelijk te aanvaarden, een TUIN, met velerhande VRUCHTBOOMEN beplant, en voorzien van een HUIS met VIER BENEDEN-KAMERS en eene KEUKEN, gelegen in het Singel der Stad *Arnhem*. Te bevragen bij den Meester Bleeker *B. SLEDDERING*, in de Ruiterstraat aldaar.

---

† † † § § † Een fatsoenlijk JONGELING van de Gereformeerde Godsdienst, oud twintig jaar, een goede hand schrijvende, de Fransche Taal en een weinig Engelsch verstaande, goed kunnende Rekenen, zag zich gaarne, ten Platten Lande, in de Provincie *Gelderland*, op een Kantoor geplaatst bij een Notaris, liefst die tevens Burgemeester is, om aldaar, benevens Kost en Inwoning, de noodige instructie in het Notariele en Administrative vak te bekomen. Iemand hiertoe inclinerende adressere zich, met opgave der Conditien en Prijs, onder de letter M., bij den Boekhandelaar *L. HERDINGH*, *Lz.*, te *Leyden*.

---

§ § § § § Op een Buiten, een half uur van *Nijmegen*, wordt tegen Mei aanstaande gevraagd een PERSOON, van middelbare jaren, die ten minste Lezen en Schrijven kan en overigens van goede Getuigschriften is voorzien; als Knecht, om eenig grof Huiswerk te verrigten, ook Rijtuigen en Tuigen schoon te houden; alsmede Tuinwerk verstaande, ten einde onder directie van den Tuinman Tuin- en Boschwerk te verrigten.

Men adressere zich in persoon of met gefrankeerde brieven onder Letter N., bij den Heer *SMELTEN*, in de Groote Straat, te *Nijmegen*.

---

§ § § † † § Een Predikant, op het Platte Land van *Gelderland*, biedt zijne goede diensten aan, om eenen JONGELING van fatsoenlijken huize de voorbereidende Wetenschappen voor de Academische lessen te onderwijzen; hetzij voor de Letteren of Godgeleerdheid. — Men vervoege zich, ter bekoming van nadere informatien, met vrachtvrije brieven, onder de letters V. E., ter Boek- en Courantdrukkerij van *C. A. THIEME*, te *Arnhem*.

---

† † † † † ROTTERDAM. — LONDEN.

De STOOMPACKETTEN de *KONING* en *KONINGIN der NEDERLANDEN*, met PASSAGIERS en GOEDEREN tusschen *ROTTERDAM* en *LONDEN* varende, zullen op Zaturdag den 14den dezer in Dienst worden gesteld. Het vertrek is provisioneel als volgt bepaald:

De Stoomboot de *Koning der Nederlanden*,
Van *Londen*,
Zaturdag den 14den Maart, ten 10 ure des morgens.
Van *Rotterdam*,
Woensdag den 18den Maart, ten 8 ure des morgens.
De Stoomboot de *Koningin der Nederlanden*,
Van *Londen*,
Zaturdag den 28sten Maart, ten 10 ure des morgens.
Van *Rotterdam*,
Woensdag den 1sten April, ten 8 ure des morgens.

De Ondergeteekende heeft tevens de eer den Handel voorloopig te informeren, dat met den 1sten April aanstaande driemaal per week gelegenheid zal zijn Goederen per Stoom- of Zeilpacketten (onder zijne directie varende) naar Londen te kunnen expedieren.

Rotterdam, den 4den Maart 1829.

J. VAN OMMEREN Fz.,
Kargadoor.

NEDERLANDSCHE
STOOMBOOT-MAATSCHAPPY.
Bepaling der afvaart, gedurende de maand
Maart 1829.

Van *Rotterdam* naar *Nijmegen*. § Van *Nijmegen* naar *Rotterdam*:
Maandag 30 Maart 's morg. 8 ure. § Zaturdag 28 Maart 's morg. 6 ure
Van *Nijmegen* naar *Keulen*:
Elken Dingsdag, des morgens ten 4 ure, (uitgezonderd Dingsdag den 31sten Maart, varende die Boot alsdan op Maandag den 30sten Maart, des avonds ten 7 ure.)

Alle dagen varen de Stoombooten tusschen *Rotterdam* en *Antwerpen* vice versa, op bepaalde uren, zoo als bij biljetten is bekend gemaakt.

De verschillende uren van afvaart zijn gekozen, om het oponthoud aan de droogten te *Sliedrecht* voor te komen.

Men kan informatien bekomen bij de Agenten van voornoemde *Maatschappij*, de Heeren *VAALMAN* en *TRIEBELS*, te *Nijmegen*.

*** Bij *C. A. THIEME*, te *Arnhem*, is van de pers gekomen, en in de voornaamste Boekwinkels verkrijgbaar gesteld.

Wederlegging der Verhandeling over de Verantwoordelijkheid der Ministers volgens het Nederlandsch Staatsregt *f* 0-75

Voorts wordt bij denzelven met succes gedebiteerd en is mede alom te bekomen:

I. *De Zwarte Huzaar*, door MICHIEL ADRIAAN, met gegraveerden titel en vignet . . . . *f* 3-00
II. *De Geheimzinnige Vrouw*, door denzelfden, met gegraveerden titel en vignet . . . . *f* 2-50
III. *Toespraak aan Cristenen van alle geloofsbelijdenissen, na mijnen overgang uit de Roomsche tot de Evangelische Kerk*; van J. FELL, voorheen Pastoor te *Ramberg*; naar het Hoogduitsch van J. C. A. SANDER . . . . *f* 2-00
IV. *Cristendom en Regtzinnigheid* door J. C. A. SANDER en J. G. LIEBNER. 1ste stukje . . . . *f* 0-60
V. C. NICOLAÏ, *Zelfkennis, Menschenkennis en Verkeering met Menschen*. Naar het Hoogduitsch, door W. GOEDE, 2 deelen, 2de druk . . . . *f* 3-75
VI. J. G. W. MERKES, *het Beleg van Maastricht in 1579*, met Geschied- en Krijgskundige Aanteekeningen, in carton . . *f* 1-40
VII. *Lotgevallen van* LODEWYK MANHEIM, een oorspronkelijke Nederlandsche Roman . . . . *f* 2-00
VIII. K. CLEYNMAN, *God, mijn alles, mijn vreugde, mijn troost*; een Godsdienstig Huisboek voor beschaafde Cristenen . . *f* 3-00
IX. WOLDEMAR's *Nalatenschap aan zijnen Zoon*. Een Boek voor Jongelingen, ter vorming van hun verstand en veredeling van hun hart. Naar het Hoogduitsch van J. GLATZ, door W. GOEDE . . . . *f* 2-50
X. Het Nieuwe Testament, ingerigt naar de spelling van den Hoogleeraar SIEGENBEEK, in kl. 12 mo. . . . . *f* 1-00
XI. *Aanteekeningen, betreffende de Kolonie Suriname*, met twee kaartjes . . . . *f* 1-25

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.